

Әтием - горуурлыгым

Гаиләдә иң зур кеше, баш кеше - әти. Чөнки ул гаиләнең барлык башка кешеләре турында кайгырта, жылдан, яңгырдан саклый, төрле авырлыклар килгәндә аларны яклай. Өйдәге иң авыр эшләрне дә әти эшли.

ИСЕМ

БЕЛДЕРЕЛҮЕ

предмет

*яңырдан
жилдән
өйдәге*

зат

*әтием
кеше*

ИСЕМ

СОРАУЛАРЫ

Кем?

Нәрсә?

Әйдәле, Акбай! өйрән син, арт аяғың берлә тор,
Аума, аума! Туп-туры тор, төз утыр, яхшы утыр. (Г.Тукай)

Исем төркемчәләре

Әйдәле, Акбай! өйрән син, арт аяғың берлә тор,
Аума, аума! Туп-туры тор, төз утыр, яхшы утыр.
(Г.Тукай)

ИСЕМ

ТӨРКЕМЧӘСЕ

ЯЛГЫЗЛЫК

УРТАКЛЫК

Беренче төркемдәге сүзләр белән икенче төркем арасында нинди аерма бар?

1. Агач, урам, төн, бала, дәрес ,чирәм, таң, уенчык.
2. Агачлар, урамнар, төннәр, балалар, дәресләр, чирәмнәр, таңнар, уенчыклар

ИСЕМ

САНЫ

БЕРЛЕК

КҮТЛЕК

Физкультминут

Хэзер бераз ял итик
Тәнебезгә көч керттик
Бер урында таптанык,
Сикергәләп тә алык,
Уңга таба күз салык,
Сулга таба күз салык.
Муеннарны боргалык,
Ишкәкләрне нык ишик
Беләкләрне ныгытык,

Кулларны алга сузык,
Үткен кайчылар булык.
Бер чүгәлик, бер торык,
Кул тәгермәне ясык
Тиз армаска тырышык
Арганнарга булышык
Хәрәкәттә — бәрәкәт
Тәнгә сихәт, жанга — рәхәт
Хәрәкәттә мең рәхмәт!

“Хатаны тап” уены

1 нче төркем

Б.к. әтигә

И.к. әтине

Ю.к. әтинең

Т.к. әти

Ч. к. әтидә

Ур. в. к. әтидән

2 нче төркем

Б.к. әнигә

И.к. әнине

Ю.к. әнинең

Т.к. әни

Ч. к. әнидә

Ур. в. к. әнидән

ИСЕМ

БАШ

ИЯЛЕК

УРЫН-
ВАКЫТ

КИЛЕШЛӘР

ЮНӘЛЕШ

ЧЫГЫШ

ТӨШЕМ

Кроссворд

1	к	ә	б	е	с	т	ә	
	2	с	у	г	а	н		
3	к	и	ш	е	р			
			4	т	о	р	м	а
5	б	о	р	ы	ч			
	6	г	ө	м	б	ә		

1. Йөз кат кием, барысы да тәймәсез.
2. Ормый сукмый, Үзе кешене елата.
3. Өсте яшел, асты кызыл, жирдә үсә.
4. Шалкан кебек йомры, Алма кебек кызыл.

5. Ашка салсаң, тәм кертә, Борынга салсаң, төчкертә.
6. Утырабыз урманда Ап-ак эшләпә киеп. Киптерә дә, кыздыра да Кешеләр безне жыеп.

ИСЕМ

ТАРТЫМ

I зат

-ЫМ/ -ЕМ
-ЫБЫЗ/ -
ЕБЕЗ

II зат

-ЫҢ/ -ЕҢ
-ЫГЫЗ/ -ЕГЕЗ

III зат

-Ы/ -Е
-СЫ/ -СЕ
-ЛАРЫ/ -ЛӘРЕ

Түбәндә бирелгән жөмлөлөрдө исемнәрнен ясалышы ягыннан нинди төрлөрө бар?

Әни өйдө булганда, һәрвакыт рәхәт.

Ана - тормышның бөек юлдашы.

Дәү әниләр сүзенә колак салырга кирәк.

Аның әтисенең исеме – Иргали.

Укытучы иртәгә әти-әниләрне жылышка чакырды.

ИСЕМ

ТАМЫР

КЫСКАРТЫЛМА

ЯСАЛМА

ЯСАЛЫШЫ

ПАРЛЫ

КУШМА

ТЕЗМӘ

Түбәндәге шигырьләрдән исемнәрне табыгыз, аларның жөмлөдәге функциясен билгеләгез

1. Тал буенда үскән камышлар да
Бер-беренә серен сөйләми.

Тишелгәндер, ахыры, күкнең төбө,
Сибәли дә, яңгыр сибәли.

(“Көзгә моңсулык” М. Максиев)

2. Гомерлеккә килмәгәнбез,

Без жирдә кунак кына. *(М. Максиев)*

Исемнең жөмлөдәге функциясе

Тал буенда үскән камышлар да
Бер-беренә серен сөйләми.

Тишелгәндер, ахыры, күкнең төбе,
Сибәли дә, яңгыр сибәли.

Гомерлеккә килмәгәнбез,
Без бу жирдә кунак кына.

(“Көзге моңсулык” М. Максиев)

ИСЕМ

ЖӨМЛӨДӨГЕ ФУНКЦИЯСЕ

баш кисәкләр

ия
хәбәр

иярчен кисәкләр

аергыч
тәмамлык
хәл

Исемнең моделле

ИСЕМ

ЯЛГЫЗЛЫК

УРТАКЛЫК

БЕЛДЕР
Ә

СОРАУЛ
АРЫ

ТӨРЛӘНЕ
ШЕ

ЯСАЛЫ
ШЫ

ФУНКЦИЯ
СЕ

предмет,
затны

кем?
нәрсә?

килеш
сан
тартым

тамыр
ясалма
кушма
парлы
тезмә
кыскартылм
а

ия
хәбәр
аергыч
тәмамлы
к
хәл

Дөрес җавапны сайла

1. а) Исем нинди? кайсы? сорагына җавап бирүче сүз төркеме.
б) Исем кем? нәрсә? сорагына җавап бирүче сүз төркеме.
2. а) Ялгызлык исемнәр баш хәрефтән языла.
б) Ялгызлык исемнәр юл хәрефтән языла.
3. а) Бары килеш белән төрләнә.
б) Тартым, килеш, сан белән төрләнәләр.
4. а) Татар телендә 6 килеш бар.
б) Татар телендә 5 килеш бар.
5. а) Ясалышы ягыннан *аккош* тезмә исем.
б) Ясалышы ягыннан *аккош* кушма исем.
6. **Икесе дә безнең өчен иң кирәкле затлы тел.**
а) Бу җөмләдә исем хәбәр булып килгән.
б) Бу җөмләдә исем ия булып килгән.

Тестның ачкычы

1.Б

2.А

3.Б

4.А

5.Б

6.Б

Белемнэрегеэне бэялэгеэ

0 - 1 "5"

2 - "4"

3 - "3"

4 - 6 "2"

Өй эше

1. Модель буенча исем сүз төркеме турында сөйли белергә.
2. Исемнәрне кулланып “Минем гаиләм” дигән темага кечкенә инша язып килергә.

Рефлексия

1. Дәрестә нинди тема кабатладык?
2. Максатка ирештекме?
3. Киләсе дәрестә нишләрбез?

